

SAMENVATTING

Uitvraag deelnemende instellingen over de samenwerking ggz en sociaal domein

Februari 2023

kenniscentrum
phrenos

Kenniscentrum Phrenos heeft in 2022 met een vragenlijst deelnemende instellingen geraadpleegd. Hoe zijn zij bezig met de samenwerking tussen de ggz en het sociaal domein én welke mooie voorbeelden en hobbels kunnen zij delen?¹ Hieronder staat de uitkomst van deze uitvraag thematisch samengevat. De uitkomst is benut voor de plannen van Phrenos in 2023 rondom dit thema.

Samenwerken

Alle respondenten geven aan bezig te zijn met het intensiveren van de samenwerking tussen ggz en sociaal domein op alle niveaus, zowel beleid als uitvoering. Wel is het beeld divers: rijp en groen en meer of minder succesvol lopen door elkaar heen. Ook zien we diversiteit in intensiteit en mate van samenwerking. *“Daar zijn wij met diverse projecten mee bezig. Elke gemeente doet dit echter anders, dus er loopt veel, het lijkt op elkaar, maar verschilt in visie, intensiteit, samenwerkingspartners en reikwijdte.”*

Wat gaat goed?

Op de vraag wat goed loopt in de samenwerking noemt men onder meer dat er steeds meer een gedeelde visie ontstaat, lijnen korter worden, men enthousiasme en gedrevenheid ziet omtrent de samenwerking evenals meer onderling begrip voor elkaars vakgebieden/werelden. Al met al levert dit op dat men elkaar beter weet te vinden op zowel organisatie- als casusniveau. *“Dat we allen het zelfde doel voor ogen hebben. Normaal als het kan en gespecialiseerd als het nodig is. Daarin schakelen we goed met elkaar. Iedereen beweegt ook mee als er een nieuwe werkwijze of initiatief is gestart.”*

Concrete voorbeelden

Er zijn diverse concrete mooie voorbeelden, organisatievormen en werkwijzen genoemd die ggz en sociaal domein verbinden. We zien daarbij verschillen qua mate van complexiteit (met hoeveel partijen wordt samengewerkt en hoe is dat organisatorisch belegd?), “tussenvoorzieningen” als herstelcentra en laagdrempelige inloop die de werelden van ggz en sociaal domein kunnen verbinden, structureel aanbod of incidenteel van aard, preventief of juist meer acuut, gericht op direct clientcontact of meer interprofessioneel consult, gericht op individuen of juist op het versterken van het collectief en sociale inclusie, gericht op verschillende levensgebieden (bijv. dagbesteding, arbeidsparticipatie), uitgevoerd door professionals, ervaringsdeskundigen of vrijwilligers en allerlei combinaties van voorgaande. Opvallend is dat ervaringsdeskundigen vaak een rol spelen in de genoemde voorbeelden.

¹ De uitvraag werd op 22 maart 2022 per mail toegestuurd aan een aantal contactpersonen bij de deelnemende instellingen van Phrenos, deze kon tot 8 april 2022 worden ingevuld via SurveyPlanet. De uitvraag is uiteindelijk 26 keer ingevuld. Bijna alle respondenten werken in de ggz, verspreid over heel Nederland. De functies van de invullers liep sterk uiteen: van directeuren en managers tot beleidsadviseurs en programmaleiders én trajectbegeleiders en leden van de cliëntenraad.

Hieronder zoomen we kort op een paar voorbeelden in.

Bijspringen en versterken Amstelveen

Bijspringen en Versterken is een project in de Amstelveense buurten Bankras en Kostverloren. Professionals van zes organisaties werken nauw samen om mensen met psychische problematiek, lichte verstandelijke beperking (LVB) en/of verward gedrag te ondersteunen en te bouwen aan sterkere verbindingen in de wijk. Zij streven naar aandacht voor en inclusie van genoemde kwetsbare groep en werken aan collectieve oplossingen voor individuele hulpvragen. Zie [Publicatie-Verward-Gedrag-9.920.pdf \(kenniscentrumphrenos.nl\)](#) voor een uitgebreide omschrijving van dit voorbeeld.

Ecosysteem Mentale Gezondheid (GEM)

De GEM Coalitie experimenteert momenteel met onorthodoxe manieren van werken op verschillende plekken in Nederland. De bedoeling is om een fundamentele omslag te maken van een technisch-specialistisch ziektemodel, naar een samenlevingsmodel waarin meer ruimte is voor de ontwikkeling van psychische weerbaarheid. Dat gaat om écht anders denken en doen. Er is veel aandacht voor dat wat er in de context moet veranderen om een Ecosysteem Mentale Gezondheid tot stand te brengen. Zie hier meer info: <https://www.denieuweggz.nl/gem>

Project Inbedding Zaanstreek/Waterland

In Zaanstad, Purmerend, Oostzaan en Wormerland sluiten ggz-medewerkers van Parnassia en de GGD en ervaringsdeskundigen standaard aan bij de wijkteams. Ook zetten de gemeenten in op meer samenwerking en contact in de wijk zelf. Zodat opschalen naar specialistische zorg minder vaak nodig is. Lees hier meer: [Laagdrempelige ondersteuning bij complexe psychische problematiek \(dejuistezorgopdejuisteplek.nl\)](#)

GGZ in de wijk

GGZ in de wijk is een herstelgerichte aanpak die inclusie van mensen met een psychische kwetsbaarheid bevordert door vrijwilligers, professionals en bewoners zo toe te rusten dat zij eraan bijdragen dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zich welkom voelen in hun buurt. De aanpak is gezamenlijk ontwikkeld door zorg- en welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen en gemeente. Alle betrokkenen werken samen aan een veerkrachtige en gastvrije buurt. De uitvoerders werken daaraan door te netwerken, kwartier te maken, te coachen en te trainen. Mensen met een psychische kwetsbaarheid kunnen daardoor op hún manier participeren in hun buurt. Op deze site kunt u meer informatie vinden over deze aanpak: [ggz in de wijk | Samen werken aan een wijk waar iedereen welkom is \(ggz-indewijk.nl\)](#).

Mooie voorbeelden zijn ook het [Kiemuur](#), dat is een wekelijkse bijeenkomst in de wijk, dicht bij bewoners voor iedereen die contact, steun en/of advies zoekt. Bezoekers vinden een luisterend oor en erkenning voor hun verhaal door ervaringsdeskundigen en het [Maatschappelijk Steunsysteem Tilburg \(MSS\)](#) waarbij vier zorgorganisaties met professionals of vrijwilligers snel hulp kunnen bieden, variërend van praktische hulp tot gezellige dingen en het vinden van (vrijwilligers)werk).

Genoemde knelpunten

Naast mooie voorbeelden noemen respondenten ook hobbels die opschaling of integreren van de mooie voorbeelden in bestaand aanbod/beleid in de weg kunnen staan. De aard van deze knelpunten varieert. Genoemd wordt het gebrek aan (structurele) en gescheiden financieringsstromen. Dit versterkt het denken in organisatie- en domeingrenzen in plaats van dat het deze overbrugt. Daarnaast zijn genoemd: werkdruk, gebrek aan personeel en continuïteit, tot onbekendheid van elkaars kennis en expertise. *“De financiering is afhankelijk van subsidies en niet structureel. De wens om ggz en sociaal domein te verbinden is er doorgaans wel bij gemeenten, welzijn & organisaties voor ervaringsdeskundigen; het vinden van financiering vormt een uitdaging.”*

Wat is nodig om de beweging voort te zetten?

Ondanks genoemde hobbels laten de antwoorden op de uitvraag zien dat partijen zich niet uit het veld laten staan en samen de beweging voortzetten. Op de vraag wat daarbij kan helpen geeft men unaniem aan dat integrale sturing en ontschotten van financiering de beweging kan helpen versterken. Daarnaast noemt men ook het leren van elkaar en het binnen de waan van de dag zelf scherp blijven op samenwerking. Tot slot vraagt aldus respondenten ook het betrekken van inwoners bij deze hele transformatie om aandacht. *“Dit vraagt om een geïntegreerde inspanning van de wetgever, NZa, ZIN, IGI, verzekeraars, gemeenten.”*

“Wellicht zou het een aandachtsfunctionaris verdienen per team om het sociale domein te blijven betrekken bij iedere cliënt. In de waan van de dag gaat de herstelcoach soms nog harder rennen terwijl je ook kan verbreden middels het sociale domein en de cliënt ook minder afhankelijk is van die ene begeleider.”

De rol van Phrenos

Op de vraag hoe Kenniscentrum Phrenos respondenten kan ondersteunen zijn genoemd het delen van goede voorbeelden, passende interventies identificeren, uitwisseling faciliteren – zowel onderling als met het sociaal domein, belang van deze ontwikkeling behartigen en deze onderbouwen met kennis. In 2023 hebben er in dat kader vier [lunchwebinars](#) plaats en werken we enkele goede voorbeelden nader uit. Daarnaast is er vanuit ZonMw een subsidie toegekend om samen met o.a. Movisie, Trimbos-instituut en de initiatiefnemers van *GGZ in de Wijk* in Amsterdam waaronder de gemeente Amsterdam, GGZ inGeest, TEAM ED en welzijnsorganisatie Dynamo aan de slag te gaan met een actieonderzoek gericht op duurzame implementatie van *GGZ in de Wijk* in twee gemeenten. Hieromtrent wordt een landelijk leernetwerk georganiseerd en zorggedragen voor een implementatiewijzer *GGZ in de Wijk* met als doel om deze aanpak ook landelijk overdraagbaar te maken. [Download de flyer](#)

Meer info?

Meer weten, voorbeelden of weerbarstige kwesties delen? Neem contact op met de trekker van dit thema, Christine Kuiper, ckuiper@kcphrenos.nl.